

Holding Şirketlerin Sundukları Grup İçi Kefalet Hizmeti KDV'ye tabi midir?

I. Giriş

Günümüzde, finansal ve yönetim yapıları daha da güçlendirebilmek amacıyla aynı gruba bağlı şirketler bir holding bünyesinde toplanmaktadır. Tercih edilen bu yaklaşımla, şirketler maliyetleri azaltmakta ve grup içinde sağlanan finansal teminler ile üretimde verimliliği artırmaktadırlar.

Uygulamada, holding yani grup içi şirketler birbirleri ile finansal teminatlar sağlamak konusunda zaman zaman işbirliği yapmaktadırlar. Örnelemek gerekirse; bir holding şirketi holding içinde yer alan başka bir şirketin daha kolay kredi almasını sağlamak amacıyla kefil olmaktadır. Başka bir deyişle, kredibilitesi daha düşük olan bir grup içi şirket için kredibilitesi daha yüksek olan diğer grup içi şirkete kefil olmakta, böylece kredibilitesi düşük olan şirket daha uygun faiz oranı üzerinden kredi temini sağlamaktadır.

Holding içinde yer alan grup şirketlerin bu şekilde birbirlerine sağladıkları söz konusu avantajların niteliği vergi hukuku uygulamasında oldukça tartışmalıdır. Vergi idaresi yaklaşımı, bu nitelikteki grup içi hizmetlerin finansman temini hizmeti olduğu ve bu nedenle Katma Değer Vergisi'ne ("KDV") tabi olması gerektiği yönündedir.

Bu çalışmada, söz konusu hizmetlerin hukuki niteliği ve yargı uygulaması ele alınmaktadır.

II. Vergi Hukuku Açısından Grup İçi İşbirlikleri: Tanım/Kapsam

Grup içinde yer alan her bir şirketin aynı nitelikteki hizmeti ayrı ayrı tedarik etmek yerine hizmetin grup içinde merkezi ortak bir işletme aracılığıyla ile tedarik edilmesi "grup içi hizmet işbirliği" olarak tanımlanmaktadır.

Bilindiği üzere, 1 Seri No.lu Transfer Fiyatlandırması Yoluyla Örtülü Kazanç Dağıtım Hakkında Genel Tebliğ'inde grup içi hizmet, "*ilişkili şirketler arasında gerçekleşen, genellikle ana şirketin bağlı şirketlerine veya aynı gruba bağlı şirketlerden birinin diğerlerine verdiği hizmetler*" biçiminde tanımlanmaktadır.

Aynı şekilde OECD Rehberinde de, çok uluslu şirketlerin grup içindeki üyelerine idari, teknik, finansal ve ticari hizmetleri sağlayabilmesi gerektiği vurgulanmış ve operasyonel planlama, yönetim, teknik danışmanlık ve günlük yönetim kararlarının alınmasına yardım edilmesi ile planlama, koordinasyon, bütçe yönetimi, satın alma, pazarlama ve dağıtım gibi merkezleştirilmiş hizmetler grup içi hizmetlere örnek olarak sayılmıştır.

Rehber'de, söz konusu hizmetlerin bağımsız hizmetlerden hukuk muhasebe hizmetleri olabileceği gibi şirketlerin olağan faaliyetlerinden olan personel eğitim ile finansal danışmanlık hizmetlerini kapsayabileceği de ifade edilmiştir.

Çok uluslu şirketler, grup içinde hizmet merkezi oluşturup, hizmeti, merkezden ya kendi oluşturduğu kadrolarla ya da üçüncü kişilerden temin ettiği mal ve hizmetler vasıtasıyla sunmakta ve böylece gruba dahil olan diğer şirketlerin hizmet ihtiyacını karşılamaktadır. Bu sayede, grup şirketlerinin ihtiyaç duyduğu hizmetler merkezleştirilmekte, ihtiyaç duyulan hizmetlerin uygun fiyata, zamanında ve doğru bir şekilde temini sağlanmaktadır.

III. Özel Hukuk Açısından Grup İçi Kefalet ve Finansman Temini

Kefalet sözleşmesi, 6098 sayılı Borçlar Kanunu 581. madde vd düzenlenmiştir. Bu hükme göre; kefalet sözleşmesi, kefilin alacaklıya karşı borçlunun borcunu ifa edememesi durumunda borcun sorumluluğunu üstlenmesidir. Başka bir deyişle, kefil borcun ödenmeme riskini üstlenmektedir. Kefalet sözleşmesi asil borca bağlı ferî bir borç olup asil borç geçerli olduğu sürece geçerliliğini koruyacaktır.

Finansman temin hizmeti ise finansman kuruluşları tarafından diğer şirketlerin iyi şartlarda kredi alabilmelerini sağlamak amacıyla bir takım finansman hizmetleri sunup, sunduğu hizmet karşılığında da bir takım menfaatler elde etmesidir. Örnek verecek, olursak garanti kredi fonu şirketlerin avantajlı kredi almasını sağlamakta ve bunun karşılığında komisyon ücreti elde etmektedir.

Son yıllarda holding şirketlerin birbirine bir komisyon ücreti vs. almadan kefil olmaları oldukça yaygınlaşmış ve söz konusu faaliyet finansman hizmeti temini olarak nitelendirilmiştir. Bu işlem karşılığında komisyon alınmaması ise ayrıca eleştiri konusu yapılmaktadır.

Bununla birlikte, grup içi finansman hizmeti ve kefalet birbirinden tamamen farklı amaçlara özgü iki farklı özel hukuk aracıdır. Kefalette, grup içi işbirliklerinin altında yatan neden grup içindeki diğer şirketin daha iyi şartlarda (daha düşük faiz oranı, uzun vadeler gibi) kredi alabilmesini sağlamak; karşılığında da ödememe riski üstlenmektedir. İlk görünüş olarak grup içinde bir finans hizmeti sağlanıyor olsa da, grup içi bu çeşit iş birliklerinin amacı grup şirketlerinin ihtiyaç duyduğu hizmetleri uygun fiyata, zamanında ve doğru bir şekilde temin etmesini sağlamaktadır. Bu nedenle, grup içinde sağlanan bu menfaatlerin finansman kuruluşları tarafından verilen hizmetlerden ayrışması gerekmektedir.

IV. Grup İçinde Verilen Kefalet Hizmetine İdari ve Yargısal Yaklaşım

Bu konu özelinde (bilindiği kadarıyla) mükelleflere verilmiş özelge ve yargı kararı bulunmamaktadır. Ancak gerek mali idarenin gerekse Danıştay'ın kredi aktarımı yani köprü krediler için vermiş olduğu görüş ve kararlar konuyu daha net anlamamız açısından yardımcı olacaktır.

Mali İdare, 08.08.2012 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.17.01-KDV.17-2472 sayılı özelgesinde; grup içi şirketin bankadan temin edilen krediyi aynı faiz oranları ve masrafları ile birlikte grup içi başka şirkete kullandırmasını ilişkili şirkete sunulan bir finansman hizmet olduğunu ifade etmiştir. Ancak anılan özelgeden çok daha önce verilmiş olan Danıştay kararlarında, aynen aktarılan kredilerde finansman hizmeti sayılması için hizmeti sunan şirketin bir menfaat elde etmesi gerektiği belirtilmiştir.¹

¹ “..yükümlü adına açılmış bulunan banka kredilerinin ... A.Ş'ne kullandırıldığı ve bankalar tarafından adına tahakkuk ettirilen faiz tutarlarının da bu kredileri kullanan anonim şirket adına dekont edildiğinin anlaşıldığı, olayda yasanın öngördüğü anlamda bir hizmet ve bu hizmet karşılığında davacı adına bir menfaat doğmadığı, idarece aksi yönde yapılmış bir tespit ve ileri sürülmüş bir iddia bulunmadığı, temin edilen banka kredilerinin bir başka şirkete kullandırılması işlemi finansman temini hizmeti olarak kabul edilemeyeceğinden...” (Danıştay 9. Dairesi, 15.10.1993 tarih ve E.1992/4864 K.1993/3536). Danıştay 9. Dairesi, 27.04.1999 tarih ve E.1998/2339 K.1999/1687 sayılı kararı da aynı doğrultudadır.

Danıştay 4. Dairesi de vermiş olduğu güncel kararlarında holdingleşme amacına uygun olarak grup içinde sunulan kredi aktarım işlemini bir finansman temin hizmeti niteliğinde olmadığını ifade ederek, anılan özelveğe rağmen önceki görüşü yönünde karar vermeye devam etmiştir.² Ancak Danıştay 4. Dairesi'nin bu kararı Danıştay Vergi Dava Daireleri Kurulu'nun 25.01.2017 tarihli kararı ile bozulmuştur. Danıştay Vergi Dava Daireleri söz konusu kararı ile kredi aktarım işlemi finansman hizmeti olarak nitelendirmiştir³.

KDV Kanunu'nun 1. Maddesine göre; “Türkiye’de yapılan Ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler, her türlü mal ve hizmet ithalatı ve diğer faaliyetlerden doğan teslim ve hizmetler” katma değer vergisine tabidir. Bu teslim ve hizmet işlemlerinden matrahının nasıl belirleneceği, Kanunun 20.maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; “Teslim ve hizmet işlemlerinde matrah, bu işlemlerin karşılığını teşkil eden bedeldir. Bedel deyimi, mal teslim alan veya kendisine hizmet yapılan veyahut bunlar adına hareket edenlerden bu işlemler karşılığında her ne suretle olursa olsun alınan veya bunlarca borçlanılan para, mal ve diğer suretlerde sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaat, hizmet ve değerler toplamını ifade eder”.

Kredibilitesi yüksek grup içi şirketin kefil olması sayesinde diğer grup içi şirketin banka ve finans kuruluşlarından daha avantajlı olarak kredi alabilmesi durumunda menfaat sağlayan kefil olan grup içi şirket değil, kredi alan yani borçlu olan grup içi şirkettir. Kredibilitesi düşük olan şirket söz konusu menfaati banka ya da finans kuruluşuna karşı elde etmektedir. Kefile karşı bir menfaat temininden bahsetmek mümkün değildir. Nitekim holding şirketlerin bu şekilde birbirlerine finansal destek sağlamaları holdingleşmenin yapısına uygundur. Bu şekilde daha güçlü ticari yapı sağlamakta, şirketler işbirliği içinde finansal ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar. Bu nedenle, grup içi şirketin başka bir grup içi şirkete kefil olması işleminde kefil olan grup içi şirket herhangi bir komisyon ücreti almak zorunluluğu bulunmamakta olup, bir menfaatten de bahsetmek mümkün değildir. Holdingleşme amacına uygun olarak bu şekilde sağlanan hizmetler ticari hayatın olağan akışına uygundur. Bu nedenle, bazı finans kuruluşlarının uygun fiyata kredi kullanırmak amaçlı garanti, finansörlük ya da kefalet hizmetleri sunumları ile grup içi verilen kefalet işleminin birlikte değerlendirilmesi, aynı şekilde komisyon ücreti almaya zorlanmaları kanunun ruhuna aykırı düşmektedir. O nedenle, yazımızda da yer verdiğimiz Vergi Dava Daireleri Kurulu'nun 25.01.2017 tarihli kararı eleştiriye açıktır.

² “...Davacı şirket ile kredi aktardığı şirketler aynı Holding bünyesinde yer alan şirketler olup, firmaların temel olarak ekonomik veya çeşitli nedenlerden dolayı, organizasyon yapılarını ve faaliyetlerinin yürütülüş biçimlerini değiştirmeleri, bu kapsamda iş bölümü yapmaları ticari hayatın olağan akışına aykırılık taşımamaktadır. Zira, holdingleşme, genel olarak, araştırma ve geliştirme çalışmalarının daha ekonomik ve etkin biçimde yürütülmesi, yönetici ve personel çalıştırma olanaklarının artması, büyük ölçekte üretimde bulunmanın maliyetler üzerinde olumlu etkisi olduğu gibi atıl üretim araçlarını da üretim sürecine sokarak, mevcut makina ve gereçlerin daha rasyonel ve verimli şekilde kullanılmasına imkan sağlayan, gerek üretim verimliliği gerek finansman temini bakımından ölçek ekonomisi oluşturabilen yapılanmalardır. Bu durumda, grup şirketlere aktardığı kredi nedeniyle katlandığı tüm masrafların aynen grup şirketlerine aktarıldığı, aktarılan bu masraflar dışında başka herhangi bir ad altında gelir elde edilmediği, davacının asıl faaliyetinin kredi vermek ve finansman aracılık hizmeti yapmak suretiyle kazanç elde etmek olmadığı yönünde iddialarının aksi yönde bir tespitin olmadığı dikkate alındığında grup şirketlere kredi vermek suretiyle katma değer vergisine tabi bir finansman hizmeti sağladığı söylenemez. Dolayısıyla, holdingleşmenin amacına uygun olarak, davacı şirket tarafından grup şirketlere aktarılan krediler, sunulan bir finansman hizmeti niteliğinde değildir. (Danıştay 4. Dairesi'nin 14.12.2015 tarih ve E. 2015/2533 K. 2015/6979 sayılı kararı)

³ Danıştay Vergi Dava Daireleri'nin 25.01.2017 tarih ve E. 2016/709 K. 2017/2 sayılı kararı

V. Sonuç

Grup içi şirketlerin kuruluş amacına baktığımız zaman, grup içinde şirketlerin kredibilitesi düşük olan şirketin daha uygun kredi alması için kefil olması, bu tarz grup içinde yapılan yardımlaşmalar KDV Kanununun aradığı anlamda bir hizmet değildir.

Ancak mali idarenin köprü kredilerle ilgili olarak aksi yönde vermiş olduğu görüşler ile 2017 tarihli Vergi Dava Daireleri Kurulu'nun kararı göz önüne alındığı zaman grup içi şirketlerin birbirine kefil olmasının bir finansman temin hizmeti kabul edilmesi yüksek bir olasılıktır. Bu şekilde yapılacak bir inceleme sonucunda, şirketlerin hesaplanacak emsal komisyon bedeli üzerinden katma değer vergisi tarhiyatı ile karşı karşıya kalması söz konusu olabilir.

Özge Erkaş

Kıdemli Avukat

+90 212 326 60 68